

at tage fat paa de vigtigste Sager, skjøndt man tydeligt seer, at Regjeringen ikke vil gaae med, og den Lære, den ærede Minister idag søgte at gjøre gjældende, at med Hensyn til en saadan Sag Initiativet absolut maatte være forbeholdt Regjeringen, den troer jeg ikke, at Rigsdagen, og navnlig ikke at Folkethinget vil optage hverken i denne eller i andre vigtige Sager. Vi have desuden langtfra været blinde for, at Tiden ogsaa i en anden Henseende maatte siges ikke at være saa overordentlig heldig for os. Vi see ret vel, at det ærede Medlem for Christed Amts 2den Valgkreds havde fuldstændig Ret, naar han sagde, at Forholdene ikke vare saaledes, at denne Lov kunne siges at bæres af en kraftig Stemning, at Tiderne ikke vare i den Grad gennemstrømmede af høie og kraftige Følelser, at Sverren for at faae en almeennyttig Opgave løst bevirker, at man glæder sig over Sagen. Men Spørgsmaalet er, om det overhovedet for den jævne, rolige Udvikling er den heldigste Tid at vælge til at løse omstridte politiske Opgaver, naar Eidskaberne ere i Bevægelse, og naar man derfor glatvæk og uden hundredelig Betænkning kommer over de store Vanskeligheder, om ikke for den paa engang conservative og dog tilfælde fremadskridende Polttil det rette Tidspunkt netop er det Dieblit, da Eidskaberne ere i Ro, da Forholdene ere saaledes, at alle de Betingelser, der bør komme i Betragtning ved en saadan Lov, uden Vanskelighed kunne blive overveiede og gjøres gjældende. Jeg skal tilføie, at vi ogsaa i en anden Henseende have troet, at Tidspunktet maatte være ret heldigt. Det er jo ganske vist, at vi ikke ere Herrer over Regjeringens Billie, det er vistnok, at vi i saa Henseende Intet kunne gjøre, men det turde ogsaa være ligesaa sikkert, at netop en Regjering som den nuværende i mange Henseender, og ganske særligt ifølge sin personlige sociale Stilling, kunde være bedre skicket til at løse en Opgave som denne, end, har jeg nær sagt, en hvilken som helst anden Regjering. Det er vist ogsaa sandt, at Forholdene netop som de for Tiden ere tilstede her i Rigsdagen, saavel i Folkethinget som i Landstinget, ere af den Art, at naar Sagen blev tagen i Haanden af den nuværende Regjering, saa

kunde den maaffee netop nu føres igjennem med ganske anderles Lethed, end det vil blive Tilfældet maaffee i mange Tider. Det forekommer mig altsaa, at, man have hvilken Mening man vil om Tidspunktet, saa kan man ikke bebreide os, at vi aldeles ikke have taget denne Side af Sagen under Overveielse.

Ogsaa med Hensyn til Maaden, hvorpaa Løsningen af den foreliggende Opgave er tagen, er vort Forslag fra forskjellige Sider blevet erklæret for at være overordentlig uheldig, men jeg maa tilstaae, at jeg ikke har hørt en eneste Antydning af, hvilken anden Vej, man da hellere vilde gaae, hvilken anden Maade der var den rette. Jeg seer virkelig ikke Andet, end at, naar man betragter Opgaven i dens Heelhed, er der kun een af to Veie at gaae, enten at løse Spørgsmaalet ad Frivillighedens Vej eller ad Tvangens Vej. Vi have valgt den første Maade, vi ville løse Spørgsmaalet ad Frivillighedens Vej, deels fordi det er den Vej, der hidtil, og til en vis Grad med Held, er bleven gaaet i alle vore Love, som angaae Glødsforholdene over Fordegods, og deels ogsaa fordi det forekommer os at være den mildeste Form, som kan vælges, som derfor ogsaa bør forsøges, inden man slaar ind paa en strengere Vej. Vi ønske, at det skal forsøges, hvilken Virkning en frivillig Afløsning af Majoratsbaandet kan have, forinden der skal blive Tale om at løse Spørgsmaalet ved ligefrem at gaae ad Tvangens Vej. Det forekommer mig derfor heller ikke, at man med Sandhed kan sige, at den Maade, paa hvilken vi have søgt at løse denne Opgave, i alt Fald hvad Hovedtanken angaaer, har været uheldig. — Det er ogsaa fra den ærede Ministers Side blevet udtalt som Indvending mod denne Lov, at den kom brat og pludseligt, at den søgte at løse Spørgsmaalet med eet Slag osv. Jeg maa tilstaae, at det var mig overordentlig overraskende at høre en sly Indvending imod en Lov som denne, der netop er en Lov, der fordrer Frivillighed, netop er en Lov, ved hvilken Spørgsmaalet ikke løses pludseligt og brat, men kun kan løses ganske langsomt og efterhaanden. Det forekom mig ogsaa, at det stod i en besynderlig Modsigelse med, hvad den ærede Minister senere kom med, at det var